

Pedagogisch beleid

Beleidsdocument van Delftse peuterspeelscholen

Inhoud

1. Voorwoord	pagina 3
2. Algemeen	pagina 4
3. Visie	pagina 4
4. Uitgangpunten	pagina 5
5. Pedagogische doelen	pagina 5
6. Ontwikkelingsgericht werken en VVE	pagina 8
7. Ouders/verzorgers	pagina 11
8. Voeding en verzorging van de kinderen	pagina 12
9. De inrichting van binnen en buitenruimten	pagina 12
10. Signalen van opvallend gedrag	pagina 13
11. De medewerkers	pagina 14
12. Samenwerking met andere organisaties	pagina 17
Bijlage 1. Berekening uren aanbod VE voor kinderen met een doelgroep indicatie	pagina 20

VOORWOORD

Delft, december 2021

Het Centraal Pedagogisch Beleidsdocument is gemaakt om éénheid en structuur in het pedagogisch beleid van onze organisatie te waarborgen. In dit pedagogisch beleid zijn de wettelijke eisen uit de Wet kinderopvang en de uitvoering van de wet in het 'Besluit kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzaalwerk' uitgewerkt in concrete en geactualiseerde afspraken.

Met ingang van 1 januari 2022 is de norm voor inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker/coach verhoogd. Hoe dat vorm krijgt is beschreven in het "coachingsplan".

In dit document wordt de peuter soms aangeduid met hij, hier kunt u uiteraard ook zij voor in de plaats lezen. Daar waar ouder(s) wordt gebruikt bedoelen we uiteraard ook verzorger(s).

Wij streven ernaar om elke peuter een fijne plek te bieden waar hij geniet van het spelen op een voorschool en waar hij zich volop ontwikkelt en daarna goed voorbereid naar de basisschool gaat.

Graag willen wij met elke ouder een gelijkwaardig partnerschap in de opvoeding aangaan waarbij de ouders vol vertrouwen hun peuter naar de voorschool brengen. Daarnaast willen wij samen met de ouders hun kind optimale ontwikkelingskansen bieden en voorbereiden op de basisschool.

Tevens willen wij elke medewerker inspireren en ondersteunen om samen met collega's een veilige en uitdagende omgeving te bieden waar peuters en zichzelf zich prettig voelen en kunnen werken aan de ontwikkelingskansen voor peuters en zichzelf.

Wij wensen u veel leesplezier.

Mariel de Boer, pedagogisch beleidsmedewerker/coach
Francis van den Bosch, voorzitter
Rosemarie Herrmann, directeur

2. ALGEMEEN

De Delftse peuterspeelscholen heeft 10 locaties verdeeld over alle wijken in Delft. Het spelenderwijs stimuleren van de ontwikkeling van het kind staat centraal op de voorschool.

Alle voorscholen van de Stichting Delftse Peuterspeelzalen werken conform de wet en regelgeving en beschikken over een gebruiksvergunning en staan geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). De GGD en de Onderwijsinspectie zijn belast met het externe toezicht op de uitvoering van de Wet Kinderopvang. De Delftse peuterspeelscholen heeft een klachtenreglement en een privacyreglement. Deze liggen ter inzage op iedere locatie en staan op onze website. Ouders ontvangen bij plaatsing een folder met praktische informatie over de werkwijze in de groep. De voorscholen beschikken over een groepsmap met procedures en bijbehorende werkinstructies. Daarnaast hanteert de organisatie een opleidingsbeleid, ouderbeleid en een veiligheids- en gezondheidsbeleid. Het pedagogisch beleid, de procedures en de werkinstructies geven handvatten in het dagelijks werk en worden met regelmaat besproken in de werkbesprekingen en het voorschoolcoördinatoren overleg. Het zijn geen statische documenten, regelmatig worden de documenten geëvalueerd en aangepast aan vernieuwde inzichten of wijzingen in wet- en regelgeving.

Al onze locaties werken als voorschool, wij werken met een voorschoolmethodiek(en), een kindvolgsysteem en hebben samenwerkingsafspraken met basisscholen. Onze werkwijze voorschoolse educatie staat beschreven in de procedure Werkwijze voorschoolse educatie.

Op de voorscholen wordt gewerkt met vaste groepen met een aanbod van minimaal 10 uur per week. Kinderen met een doelgroep indicatie ontvangen vanaf de leeftijd van 3 jr.+1 ½ mnd. oud een aanbod voor 5 dagdelen per week. Zo kunnen kinderen vanaf de dag dat ze tweeënehalf jaar oud worden in anderhalf jaar tenminste 960 uur voorschoolse educatie ontvangen (zie bijlage 1)

3. VISIE

Binnen het kader van dit plan bedoelen wij met de visie datgene, wat wij willen creëren.

In ons denken en handelen worden wij bij de Delftse peuterspeelscholen geïnspireerd door de volgende visie: “spelenderwijs leerervaringen opdoen die de ontwikkeling stimuleren”.

Bij de Delftse peuterspeelscholen staat het bieden van optimale ontwikkelingskansen centraal. Spel is een belangrijk instrument om de naaste zone van ontwikkeling te kunnen stimuleren in een veilig klimaat voor iedere peuter en de voorschool.

Op onze voorscholen bieden wij een plek waar kinderen in een vertrouwde en veilige omgeving elkaar ontmoeten, met elkaar spelen en waar de ontwikkeling van de peuter wordt gestimuleerd.

Ieder kind wordt hierin gezien als een uniek persoon, die zich ontwikkelt in zijn eigen tempo.

4. UITGANGSPUNTEN

De Delftse Peuterspeelscholen hanteert de volgende uitgangspunten:

- *Ieder kind is uniek*
- *Kinderen leren van elkaar en ontwikkelen zich met elkaar*
- *Het kind en zijn/haar welbevinden en ontwikkeling staan centraal*
- *Samenspraak met de ouders/verzorgers is belangrijk*
- *Het VE-traject is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders en pedagogisch medewerkers*

Wij streven naar een voor ouders en peuters vertrouwde en veilige opvangsituatie en een verbreding van het opvoedingsmilieu voor peuters. In deze omgeving voelen peuters zich spelenderwijs gestimuleerd om stappen te zetten in hun ontwikkeling tot zelfstandige, sociale en weerbare leden van de samenleving. Daarbij wordt zowel recht gedaan aan de individuele aanleg en mogelijkheden van de peuters als aan het samenzijn in de groep.

Wij richten ons op de brede ontwikkeling van het kind waarbij we extra aandacht besteden aan de taalontwikkeling.

Hiermee willen we een bijdrage leveren aan een goede start op de basisschool. Inzet en betrokkenheid van volwassenen (pedagogisch medewerkers, ouders en leerkrachten) zijn hierbij uitermate belangrijk.

Indien nodig kunnen pedagogisch medewerkers de ouders bij de opvoeding ondersteunen of doorverwijzen als daar aanleiding toe is. Ook hebben de voorscholen een belangrijke taak in het vroegtijdig signaleren en voorkomen van ontwikkelingsachterstanden.

5. PEDAGOGISCHE DOELEN

De pedagogisch basisdoelen zijn ontleend aan de Wet kinderopvang en de uitwerking daarvan in het Besluit Kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. In dit beleid hebben we de doelen concreet beschreven en deze vormen de basis voor het dagelijks werk. Wij dragen zorg voor:

- een sensitieve en responsieve manier van omgang, respect voor de autonomie, grenzen stellen en structuur bieden
- spelenderwijs uitdagen van de ontwikkeling van motorische, cognitieve, taal- en creatieve vaardigheden, zodat kinderen steeds zelfstandiger kunnen functioneren;
- begeleiding in interacties, waarbij spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, zodat kinderen steeds zelfstandiger relaties met anderen kunnen opbouwen en onderhouden;
- het stimuleren om op een open manier kennis te maken met algemeen aanvaarde waarden en normen, met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.

Een sensitieve en responsieve manier van omgang, respect voor de autonomie, grenzen stellen en structuur bieden

Peuters moeten kunnen spelen in een veilige en vertrouwde omgeving. Deze randvoorwaarden worden grotendeels bepaald door de pedagogisch medewerkers, de ruimte waarin de groep zich

bevindt en het contact met de andere peuters. Wie zich onveilig voelt, zal zich niet gemakkelijk openstellen voor het aanleren van nieuwe vaardigheden.

- De relatie met de pedagogisch medewerker; zij moeten sensitief zijn en wensen, gedachten en emoties van peuters benoemen en adequaat naar handelen. Peuters communiceren met hun lichaam – non-verbaal – en door te praten. Een veilige omgeving betekent dat de pedagogisch medewerker de lichaamstaal en de gesproken taal van de peuter ziet, verwoord en begrijpt en hier adequaat op reageert. Zij is in staat om de gemoedstoestand van peuters in allerlei situaties goed te ‘lezen’ om deze gevoelens te kunnen benoemen. Bijvoorbeeld bij een startende peuter die halverwege de ochtend richting de deur wijst en beteuterd kijkt, kunnen inleven en benoemen wat de peuter verdrietig maakt ‘mama is naar huis’ ‘ik zie dat je verdrietig bent, dat mag’, ‘mama komt jou straks weer ophalen’ en aan te voelen of de peuter behoeften heeft aan nabijheid van de pedagogisch medewerker en/of afleiding. Bij de jonge peuters ligt het accent op individuele gevoelens, bij de iets oudere peuters gaat het vaker om gedeelde gevoelens van verschillende peuters in de groep.
- De inrichting van de groep en het dagprogramma; een goede inrichting van de ruimten en een evenwichtig dagritme reguleert het gedrag. Een duidelijk dagprogramma zorgt voor voorspelbaarheid en het ondersteunen van gewenst gedrag. Wij bieden een evenwichtig dagprogramma met een duidelijke structuur voor de peuters en maken het dagprogramma visueel met dagritmekaarten en rituelen (liedjes). Bij de inrichting zorgen we voor diverse materialen (waarmee het kind zich kan identificeren) en uitdagende spelhoeken, waarbij de hoeken goed op elkaar worden afgestemd. Bepaalde materialen roepen bepaald spel op. In de bouwhoek wordt gebouwd en vallen regelmatig blokken, in de leeshoek wordt rustig een boekje bekeken. Peuters leren wat ze waar mogen doen en lopen elkaar niet in de weg, de indeling van de hoeken met rustig en druk spel zijn goed over de ruimte verdeeld. Er is voldoende materiaal waarmee de peuters naast elkaar kunnen spelen. De peuters kunnen veel materiaal zelf pakken en opruimen. Dan is er ruimte voor hun autonomie en krijgt hun spontane zelfregulering een kans. Zij worden begeleidt om voorzichtig en zorgvuldig om te gaan met het speelgoed en met het helpen met opruimen. Zie verder hoofdstuk 10 Inrichting van binnen en buitenruimten.
- De relatie met andere kinderen; kinderen zijn vanaf heel jonge leeftijd in elkaar geïnteresseerd. Ze proberen contact met elkaar te maken en te communiceren. Vertrouwdheid tussen peuters ontstaat door regelmatig in elkaars nabijheid te spelen. Twee uitgangspunten vinden wij belangrijk:
  - Eén vaste groep van peuters tussen de 2-4 jaar.
De peuters komen op dezelfde dagen in de groep, als kinderen elkaar vaker tegen komen, leren ze elkaar kennen en wordt het gemakkelijker om samen te spelen. Gevoelens van vriendschap ontstaan als ze fijn met iemand kunnen spelen, ongeveer dezelfde activiteiten leuk vinden en qua ontwikkelingsniveau niet te ver uiteen liggen. De peutergroepen bestaan uit 16 peuters en twee vaste pedagogisch medewerkers.
  - Een goede communicatie tussen de kinderen.
De pedagogisch medewerkers helpen de kinderen om zich veilig te voelen bij elkaar. Dit betekent dat pedagogisch medewerkers kinderen helpen en begeleiden om elkaar te begrijpen en samen te spelen. Daarbij ook veel uitleggen en benoemen. Voor peuters die het Nederlands niet spreken kan een groep overweldigend zijn. De pedagogisch medewerkers geven extra steun aan nieuwe peuters die nog weinig kunnen praten in hun contact met de anderen.

Spelenderwijs ontwikkelen

De kinderen worden spelenderwijs uitgedaagd in de ontwikkeling teneinde de peuters in staat te stellen steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving (zie hoofdstuk 6 Ontwikkelingsgericht werken met VVE).

De spelmaterialen en activiteiten die worden aangeboden bieden de peuter uitdaging en de mogelijkheid om succeservaringen op te doen.

De kinderen worden gestimuleerd om mee te doen aan activiteiten in hun eigen tempo en op hun eigen niveau. Als een kind niet mee wil doen aan een activiteit dan wordt het niet gedwongen. Vaak blijkt dan dat het kind na verloop van tijd vanzelf mee gaat doen.

In het dagritme worden kansen gezien en benut bijvoorbeeld om te praten over gevoelens; een peuter is gevallen en heeft bloed en is verdrietig, een peuter is boos omdat hij niet mee mag doen. Praten met peuters over hun gevoelens en die van anderen leidt ertoe dat peuters die emoties ook beter leren snappen. De begrippen die ze in die gesprekjes leren (boos, verdrietig, blij, bang enzovoort) maken ze niet alleen bewust van hun eigen gevoelens en verlangens, maar ook die van anderen.

Het zijn kansrijke momenten om peuterboekjes te lezen over deze gevoelens.

Sociaal emotionele ontwikkeling

Kinderen worden begeleid in hun interacties, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, ten einde de kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden

De pedagogisch medewerkers benaderen de kinderen op positieve wijze. Ze stimuleren het gewenste gedrag door het geven van complimenten en het benadrukken van wat het kind al kan. Negatief gedrag wordt zoveel mogelijk genegeerd en als het eens nodig is om ongewenst gedrag te corrigeren, dan wordt het ongewenste gedrag besproken en niet het kind zelf.

Omdat peuters vaak nog niet hebben ervaren wat samen spelen is en zij de wereld om zich heen nog heel egocentrisch bekijken, zijn er veel kleine conflicten. Bij gedrag wat niet genegeerd kan en mag worden, zoals elkaar pijn doen en plagen grijpen de pedagogisch medewerkers direct in. Geduldig en vriendelijk leggen zij uit waarom iets niet mag en ondersteunen door het gewenste gedrag te laten zien. Bij voortdurende herhaling of extreem gedrag, halen zij de peuter uit de storende situatie, leiden de peuter af met ander spel of zetten zij de peuter kortdurend apart binnen de ruimte.

Wanneer de peuter wordt opgehaald, vertellen de pedagogisch medewerkers aan de ouders over dit gedrag en hoe zij hiermee zijn omgegaan. De peuter leert een sociale houding aan die overeenkomt met leeftijd en ontwikkelingsniveau. Het voorbeeld gedrag van de pedagogisch medewerker bij het ingrijpen bij conflictjes is dan ook gericht op het aanbieden van alternatieven die passen bij de ontwikkeling.

Waarbij de (oudere) peuters worden betrokken en aan hen wordt gevraagd hoe ze zelf denken dat een bepaald conflict of probleem opgelost kan worden. Naarmate peuters ouder worden, leren zij steeds meer rekening te houden met elkaar en elkaars eigendommen, leren zij elkaar als unieke peuter te respecteren en zelfstandig conflictjes op te lossen.

De sociale functie van kinderopvang

Kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve deelname in de maatschappij. Peuters pakken deze sociale patronen vooral op door te ervaren en te kijken naar wat zij om zich heen zien gebeuren. Zij ordenen de wereld om zich heen en proberen de wereld stukje bij beetje te begrijpen. Juist in de eerste jaren wordt de basis gelegd voor de morele en sociale opvattingen waarop de kinderen verder bouwen. Sociale patronen

worden vooral non-verbaal overgedragen, een bewuste houding als voorbeeld functie van de pedagogisch medewerker in deze overdracht is dan ook essentieel. Veel peuters komen voor het eerst in aanraking met een tweede milieu buiten het gezin op de voorschool. De voorschool biedt een duidelijk klimaat waarin voor wordt gedaan hoe we met elkaar en de omgeving omgaan. Er is een positief klimaat waarin verschillen er mogen zijn en peuters leren om te gaan met regels en grenzen. Bijvoorbeeld we zitten aan tafel tijdens het eten en drinken, we leren de peuters om even te wachten en gezamenlijk te starten met eten, het weggooien van afval in de prullenbak. De pedagogisch medewerkers moedigen interactie tussen groepsgenootjes aan. Zij helpen de kinderen contact met elkaar te maken. Zie bieden spel aan en zetten kansrijke momenten in om te komen tot overleg, afstemmen, elkaar helpen en emoties te herkennen.

6. ONTWIKKELINGSGERICHT WERKEN EN VE

De pedagogisch medewerker gaat kindvolgend en systematisch te werk. In het aanbod ligt de nadruk op spel en exploratie, met veel mogelijkheden voor interactie. Daarbij zoekt de pedagogisch medewerker samenwerking en afstemming met ouders en eventuele andere partijen. Zo wordt een doorgaande lijn in het pedagogisch handelen en de ontwikkeling van het kind gecreëerd.

Op alle voorscholen van de SDP wordt gewerkt met het VVE-programma Piramide. Het spelenderwijs stimuleren van de brede ontwikkeling en stimuleren van vaardigheden die kinderen helpen bij een goede start op de basisschool staan centraal in dit programma. Om nog beter aan te kunnen sluiten bij de ontwikkeling van ieder kind werken we daarnaast met het kindvolgsysteem KIJK!. Zo hebben we goed in beeld wat de volgende stap in de ontwikkeling is van iedere peuter en de groep. Zodat wij hier goed op aan kunnen sluiten met ons aanbod eventueel in samenwerking met derden bijvoorbeeld als een peuter onder behandeling is van een logopedist/fysiotherapeut. Op de meeste basisscholen waarmee de Delftse peuterspeelscholen samenwerkt wordt ook gewerkt met Piramide en KIJK!. Met de basisscholen waar niet wordt gewerkt met Piramide, wordt gekeken naar de overeenkomsten op didactisch en pedagogisch gebied. De kinderen wordt zo een doorgaande lijn geboden.

Het VE-traject is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders en pedagogisch medewerkers. De betrokkenheid van ouders bij het programma en het thuis stimuleren van de (taal)ontwikkeling vergroot het effect van het VE-programma. De pedagogisch medewerkers geven ouders hiervoor handvatten d.m.v. het geven van mondelinge informatie tijdens de spelinloop, bij het ophalen, oudergesprekken over de ontwikkeling van hun kind en de themabijeenkomsten. Daarnaast ontvangen zij schriftelijk/digitale informatie over de begrippen die aanbod komen, de liedjes die worden gezongen, de boeken en rijmpjes die worden gelezen. Per thema krijgen de ouders een thema-tas mee naar huis waarmee zij samen met hun peuter de begrippen spelenderwijs kunnen oefenen.

Piramide

Piramide werkt met vaste projecten (thema's) waarbij de woorden in een netwerk worden aangeboden. De thema's zijn gericht op onderwerpen die goed aansluiten bij de belevingswereld van de peuter. De groepen maken waar mogelijk in samenwerking met de basisschool een jaarplanning van de thema's. Per thema maken zij een planning van het activiteiten aanbod wat op dat moment goed aansluit bij de huidige groep.

Ontwikkelingsvolgsysteem KIIJK!

KIIJK! is een ontwikkelingsvolgsysteem waarbij op basis van dagelijkse observatie de ontwikkeling van peuters wordt gevolgd. In KIIJK zijn de basiskenmerken en de betrokkenheid van de peuters essentieel omdat deze weergeven of een peuter zich prettig/veilig voelt in de groep. Als een peuter zich veilig voelt, nieuwsgierig is naar nieuwe dingen in zijn omgeving en deze spelenderwijs en met volle aandacht wil ontdekken en ervaren dan is de basis gelegd om te kunnen groeien in zijn ontwikkeling. Bij de jongste peuter (onder de tweeënhalf jaar) worden de basiskenmerken, betrokkenheid en zes ontwikkelingslijnen ingevuld bij de eerste observatie. Deze registratie vindt plaats tussen zes en twaalf weken na de plaatsing. De volgende registratie wordt ieder half jaar ingevuld waarbij gekeken wordt naar elf ontwikkelingslijnen.

KIIJK! wordt ingevuld door de mentor van de peuter, zij verzorgt ook alle geplande oudergesprekken vanaf de intake met ouders/verzorgers. Tijdens de intake vertelt de pedagogisch medewerker ook over het mentorschap, het volgen en stimuleren van de ontwikkeling en de ontwikkelingsvolggesprekken met KIIJK!. Tijdens de ontwikkelingsvolggesprekken met ouders wordt informatie uitgewisseld over het gedrag en de ontwikkeling van de peuter in de groep en thuis en worden zo nodig afspraken gemaakt hoe wij in samenwerking met de ouders de peuter ondersteunen of verrijken op specifieke ontwikkelingsgebieden en/of het gedrag. Deze ontwikkelingsdoelen worden opgenomen in het groepsplan van de peutergroep. In het groepsplan wordt differentiatie aangebracht in de basis groep (peuters laten voldoende groei zien bij het reguliere aanbod), tutor peuters (peuters die extra ondersteuning aangeboden krijgen) en pientere peuters (peuters die verrijking aangeboden krijgen).

De elf ontwikkelingslijnen zijn hieronder verdeeld in vier ontwikkelingsdomeinen:

Omgang met zichzelf en anderen, zelfredzaamheid en spelontwikkeling

In de peuterperiode ontdekt de peuter zijn eigen 'ik'. Hij noemt zijn naam als hij over zichzelf praat en zo rond het derde jaar noemt hij zichzelf 'ik'. De eigen wil wordt steeds sterker. Hij ontdekt dat hij zelf invloed kan uitoefenen op zijn omgeving. Steeds vaker zal hij proberen zijn eigen wil door te zetten. Een peuter wil zelf invloed kunnen uitoefenen op zijn omgeving (autonomie), het aanbieden van keuzes is belangrijk voor de peuter. Een peuter wil ook graag dingen zelf doen en leert om te gaan met grenzen en regels. Peuters leren kleine opdrachtes uit te voeren en zijn ook trots als ze iets kunnen. Ze leren zelfstandig te eten, de mogelijkheden van spel materiaal te ontdekken, zindelijk te worden, wat wordt verwacht in een bepaalde situatie. Bijvoorbeeld bij het fruit eten zingen we eerst een liedje en dan gaan we eten.

De jongste peuters spelen naast elkaar en krijgen steeds meer belangstelling voor wat een ander kind doet. De oudere peuter krijgt steeds meer interesse voor anderen, hij gaat emoties van anderen herkennen en maakt steeds beter een onderscheid tussen zichzelf en de ander vooral op basis van uiterlijke kenmerken. Hij wordt aardiger voor andere peuters en laat zich door hun spel inspireren. Je ziet de peuters steeds meer in elkaars nabijheid spelen en soms fantasie- of rollenspel samenspelen. Waarbij ze gedrag van een volwassene imiteren, zoals koken of een rol aannemen 'ik ben de papa'. De peuters leren ook steeds beter hun gevoelens te herkennen en te benoemen. Het oplossen van conflictjes bij botsingen lukt meestal nog niet zelfstandig. Ze hebben daar de ondersteuning van de volwassenen bij nodig. Ze kunnen zelf goed meedenken over mogelijke oplossingen. Zeker als in spelsituaties wordt geoefend om na te denken over mogelijke gevolgen van een handeling. De peuter leert steeds beter zijn eigen behoeften even uit te stellen zoals op de beurt wachten. Ook kan hij zelfstandig een taakje of opdracht overzien en uitvoeren (zoals een puzzel pakken, maken en

opruimen). Zo wordt er in de voorschool ook al volop gewerkt aan de zelfredzaamheid en de executieve functies (het reguleren van impulsen, eerdere ervaringen gebruiken bij het uitvoeren van taakjes of oplossen van problemen).

Fysieke ontwikkeling

Peuters hebben de ruimte en uitdaging nodig om hun omgeving te ontdekken en hun motoriek en zintuigen te ontwikkelen. Het ontdekken van de omgeving gebeurt door bewegen, voelen, zien, ruiken, horen en proeven. Stimuleren van beweging is van belang voor een goede motorische en zintuigelijke ontwikkeling. De motorische ontwikkeling verloopt volgens een vast patroon (rijping) dat betekent dat alle (gezonde) kinderen tussen nul en vier jaar dus eenzelfde ontwikkeling doormaken, met dezelfde mijlpalen. Wij hanteren de mijlpalen uit het ontwikkelingsvolgsysteem KIIK!. De omgeving van de voorschool is uitdagend en uitnodigend ingericht. De belangrijkste criteria voor de inrichting van de fysieke omgeving zijn daarin meegenomen: veiligheid, uitdaging, variatie en aansluiting bij de volgende stap in de ontwikkeling (zie hoofdstuk 10. Inrichting van de binnen- en buiten ruimten).

Op de voorschool is ook voldoende aanbod in creatieve activiteiten zoals tekenen, verven, muziek maken, peutergym en peutedans.

Taalontwikkeling:

Een rijk taalaanbod is erg belangrijk voor een kind. Een kind dat na de geboorte aan zijn lot wordt overgelaten leert wel uit zichzelf lopen, maar niet praten (citaat uit het pedagogisch curriculum van F.Kuiken). Niet alleen veel, het moet ook een rijk en een kwalitatief goed taalaanbod zijn, wat aansluit bij de volgende stap in de ontwikkeling van het kind. Het is ook belangrijk dat het kind feedback krijgt op wat het zegt. Op een positieve bevestigende manier. Als de peuter wijst naar de auto en zegt 'auto, mij', zorgt de pedagogisch medewerker dat zij goede taalfeedback geeft op het taalniveau net iets boven het niveau van het kind 'de auto is van jou'. Ook bij de taalontwikkeling maken we gebruik van de mijlpalen van het ontwikkelingsvolgsysteem KIIK! en de Taallijn. Op de voorscholen komen veel peuters die Nederlands als tweede of derde taal spreken of gaan leren spreken. Op de voorscholen werken we met de VVE methode Piramide om een gestructureerd taalaanbod te creëren. De peuters krijgen per thema een netwerk van woordbegrippen aangeboden. Als peuters op de voorschool komen en nog (bijna) niet in aanraking zijn geweest met de Nederlands taal dan zorgen wij voor veel ondersteuning met gebaren en concrete voorwerpen. Indien mogelijk worden zij ondersteund door woorden in hun moedertaal te benoemen en het Nederlandse woord hieraan te koppelen. Wij vragen aan ouders om de basis- en themawoorden ook thuis te oefenen in hun moedertaal en indien mogelijk in het Nederlands.

In de groep wordt veel aandacht besteed aan de ontluikende geletterdheid met boeken en pictogrammen zoals de dagritme kaarten, de afbeeldingen van de themawoorden en de foto's op de bakken van het speelgoed welke voorzien zijn van geschreven woorden. Door veel voor te lezen horen de peuters veel nieuwe woorden bij zaken die ze in hun dagelijks leven niet vaak tegenkomen. Kinderen komen bijvoorbeeld een giraffe vaker tegen in een boekje dan in het echt. Het belangrijkste is dat peuters al vroeg plezier beleven aan boeken; het herkennen van emoties en ervaringen, beleven van nieuwe ervaringen, ontdekken van andere werelden. Zij ontdekken dat letters worden gebruikt om een woord te maken.

Cognitieve ontwikkeling (logisch denken/rekenen)

Peuters ontdekken graag, ze willen de wereld om zich heen begrijpen. Jonge kinderen zijn van nature nieuwsgierig en willen alles om zich heen zien, voelen en ontdekken.

De peuters doen spontaan leerervaringen op in hun denkontwikkeling in het dagelijks spel. Een blik op spelende peuters in de huishoek laat zien dat ze graag ordenen en meten. Ze ordenen de kopjes bij de schoteltjes, als ze interesse krijgen in de kleuren ook op kleur, ze meten of een jurk bij de grote of de kleine pop past. De tassen liggen hoog in de kast of laag in een la. Ze vinden iets veel of weinig. Bij het fruit eten worden spontaan diverse begrippen ervaren als veel/weinig (er liggen veel stukjes appel op het bord of er zijn nog weinig appels), de beker is vol of leeg, de waterkan is zwaar of licht. Ze zien dat ze dezelfde kleur of een andere kleur beker hebben dan een andere peuter. Ze tellen de bekertjes of de appels. In het dagritme ervaren ze wat ze voor- en na het buiten spelen gaan doen (inzicht in oorzaak en gevolg relaties in tijd). Ze combineren eigenschappen van voorwerpen met handelingen: een auto rijdt, een vliegtuig vliegt, een boot vaart.

Zo leggen ze diverse relaties in hun denkontwikkeling en komen in de fase dat ze ook graag alles willen begrijpen en 'waarom' vragen stellen.

7. DE OUDERS/VERZORGERS

Om het kind optimale kansen te bieden om zich in zijn eigen tempo te ontwikkelen hechten wij veel waarde aan samenwerking met de ouders. Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerkers en ouders het eens zijn over basale waarden en normen en de pedagogische aanpak. Door dagelijks vriendelijk contact en overleg ontstaat wederzijds vertrouwen. Als ouders zich onzeker voelen of als er spanningen zijn tussen de pedagogisch medewerker en de ouder, maakt dat de kinderen ook onzeker. We hebben ook een Ouderbeleid waarin ons beleid over de samenwerking met ouders is beschreven.

De start van de investering in de relatie met ouders is al bij de kennismaking en de intake. Voordat een peuter op de voorschool komt voeren de ouders en pedagogisch medewerkers een intakegesprek. In dit gesprek worden verwachtingen over en weer bespreekbaar gemaakt. Wensen kunnen worden besproken en er worden afspraken gemaakt met ouders over de punten die beschreven zijn in de "checklist intakegesprek". Ouders krijgen voorafgaand aan de plaatsing een informatiefolder met praktische zaken (breng- en haaltijden, ziekte, extra kleding, voeding, oudergesprekken).

Ook worden tijdens het eerste gesprek afspraken gemaakt over het wennen. Het wennen begint op de eerste dag van de plaatsing. Kinderen die voor het eerst op de voorschool komen hebben even tijd nodig om te wennen. Sommigen zijn snel gewend en anderen hebben meer tijd nodig. In samenspraak met de ouders wordt het wennen in de eerste weken afgesproken.

De dagelijkse gesprekken tussen ouders/verzorgers en pedagogisch medewerkers vinden plaats bij het brengen en halen. Ouders vertellen hoe het gaat met hun kind en melden eventuele bijzonderheden. Soms is het wenselijk om wat uitgebreider met elkaar te spreken. Dan wordt een afspraak met de mentor gepland. Dit kan op verzoek van de ouders maar ook op verzoek van de pedagogisch medewerkers.

Elke peuter heeft een mentor en deze pedagogisch medewerker registreert de ontwikkeling van de peuter in KIJK! en maakt elk halfjaar een afspraak met ouders om de voortgang in de ontwikkeling te bespreken.

Aan het einde van de plaatsing worden ouders uitgenodigd voor een eindgesprek waarin de overdracht met de basisschool wordt besproken. De mentor draagt ook zorg voor de overdracht met

de basisschool. Eventueel worden ouders uitgenodigd om aan te sluiten bij de persoonlijke overdracht met de basisschool.

De betrokkenheid van ouders bij het VE-programma en het thuis stimuleren van de (taal)ontwikkeling vergroot het effect van het VE-programma. Ouders krijgen van de pedagogisch medewerkers regelmatig informatie over het thema waaraan gewerkt wordt. Deze informatie bevat ook handvatten over hoe thuis een vervolg aan de activiteiten op de voorscholen gegeven kan worden.

Regelmatig wordt er door de voorschool een ouderbijeenkomst georganiseerd. Hierbij komen diverse thema's aanbod (zie ouderwerkplan van de locatie) en de ouders worden ook wekelijks op de hoogte gehouden via Konnect over de activiteiten in de voorschool. Wij stimuleren ouders om in gesprek te gaan met hun peuters aan de hand van het beeldmateriaal op Konnect.

Ons streven is om op alle locaties een oudercommissie in te stellen. De oudercommissie vertegenwoordigt de ouders en behartigt de belangen van de kinderen en de ouders van de voorschool zo goed mogelijk. Ze adviseren ten aanzien van kwaliteit.

Daarnaast worden ouders jaarlijks gevraagd mee te denken middels een vragenlijst en klankbordgroepen over het kwaliteitsbeleid, pedagogisch beleid, spel- en ontwikkelingsactiviteiten, algemene voedingsaangelegenheden en de openingstijden.

8. VOEDING EN VERZORGING VAN DE KINDEREN

Voeding

Op een vast moment tijdens de ochtend gaan de kinderen gezamenlijk aan tafel. Het is een rustmoment in de ochtend waarbij in een grote groep of in twee kleine groepen aan de hand van rituelen drinken en een tussendoortje worden aangeboden. Het is een kansrijk moment om gesprekjes met elkaar te voeren over gebeurtenissen in de groep. Het tussendoortje bestaat uit fruit/groente eventueel aangevuld met een crackertje of een biscuitje. Tijdens de drinkmomenten wordt ook altijd water aangeboden. De voedingsmiddelen zijn op de voorschool aanwezig. Uiteraard wordt er rekening gehouden met allergieën, culturele- en geloofsovertuigingen en andere wensen van ouders.

Op de dagen dat de kinderen tot 13.30 uur komen wordt er tijdens de lunch gezamenlijk een broodmaaltijd met de kinderen genuttigd. We volgen zoveel mogelijk de richtlijnen voor gezonde voeding van peuters van het Voedingscentrum.

Verzorging en hygiëne

De verzorgingsmomenten zijn kansrijke momenten voor interactie en het stimuleren van de zelfredzaamheid. De pedagogisch medewerkers letten op hygiëne en zelfstandigheid zoals het zelf leren handen wassen na toiletbezoek en voor het eten, het schoonmaken van gezicht en handen na het eten. Zo wordt dit voor de kinderen een gewoonte. De kinderen die bezig zijn met zindelijkheidstraining worden op vaste momenten gestimuleerd om naar het toilet te gaan. Op onze peutergroepen hanteren we de richtlijnen van het RIVM.

9. DE INRICHTING VAN DE BINNEN EN BUITENRUIMTEN

Een goed ingerichte ruimte nodigt peuters uit tot spelen, ontdekken en naast of met elkaar spelen maar ook om even rustig alleen te kunnen spelen. Buiten is voor peuters minstens zo belangrijk als binnen. Door het inrichten van de binnen- en buitenruimtes scheppen pedagogisch medewerkers de voorwaarden voor veiligheid, welzijn en leren van de peuters. De veiligheid van de kinderen staat voorop (zie protocol veiligheidseisen materialen in de groep). De omgeving moet veilig, maar ook uitdagend en stimulerend zijn.

De inrichting van onze groepen en de aanwezige (spel)materialen zijn afgestemd op de leeftijd, de ontwikkelingsfase, de behoeften van de kinderen en op het thema dat op dat moment in de voorschool behandeld wordt. Bij ieder thema worden de inrichting en aankleding van de groep aangepast. Overal in de ruimte is het thema terug te zien, bijvoorbeeld aan de muur, op de thematafel in de speelleeromgeving, raamschilderingen, boekjes en natuurlijk in de activiteiten die de kinderen doen.

De ruimten zijn zo ingericht dat materialen zoveel mogelijk binnen bereik van de kinderen zijn. Het is voor de peuter duidelijk herkenbaar voor welke activiteit een bepaalde plek is bedoeld.

Hieraan liggen twee ontwikkelingsdoelen ten grondslag: het bevorderen van zelfstandigheid en kinderen in de gelegenheid stellen keuzen te (leren) maken. De bakken met materialen zijn zoveel mogelijk voorzien van pictogrammen of foto's zodat peuters zelfstandig materiaal kunnen pakken en opruimen. De voorscholen beschikken over spelmateriaal dat gericht is op oefenen van vaardigheden op alle ontwikkelingsgebieden.

Als aanvulling op het spelmateriaal maken we bewust en gedoseerd gebruik van Multimedia zoals liedjes, digitale prentenboeken, foto's, korte informatieve filmpjes, Apps (zie voor meer informatie de werkinstructie Multi Media).

In iedere voorschool zijn hoeken en ruimtes die speciaal geschikt zijn voor bepaalde spelactiviteiten aanwezig zoals een leeshoek, huishoek, bouwhoek, een puzzelhoek, een hoek met constructie materiaal en een creatieve hoek.

Graag brengen wij de peuter ook in aanraking met de natuur en techniek. De seizoenen worden bewust beleefd met peuters en we laten de peuters bijzondere kenmerken van de seizoenen ervaren (zoals in de plassen lopen met laarzen, onder een paraplu de regen horen tikken, sneeuw voelen of kijken hoe ijs ontstaat, spelen met schaduw, de blaadjes en nootjes van de boom zien vallen). Het beleven van zwaarte kracht met drijven en zinken, het spelen met magneten om eigenschappen van materialen te onderzoeken komen ook aanbod. Elke voorschool biedt naast het Piramide aanbod activiteiten aan uit het boek '365 x wetenschap'.

De buitenruimten zijn geschikt voor diverse activiteiten zowel op initiatief van de peuters als geleid (bewegings)spel door de pedagogisch medewerkers. Op de speelplaatsen komen de peuters in aanraking met elementen van de natuur uit de directe omgeving zoals bomen op en rond het speelplein, het spelen met zand en water en het voelen van de wind. We streven er naar om op elk speelterrein ook natuurlijke materialen toe te voegen aan de buitenspeelplaats als deze er niet zijn zoals een wigwam van takken, een paadje met houtsnippers, een berg om op te klimmen en af te lopen. Zodat de peuters op diverse materialen kunnen spelen. Daarnaast wordt een breed aanbod gegeven met materialen om vaardigheden in de grove en fijn motoriek te kunnen oefenen zoals fietsen op een driewieler, lopen op een loopauto of loopfiets, ballen, spelen met zand en water, bellen blazen, tekenen met krijt, verven met grote kwasten met water. Maar het is ook mogelijk voor de peuter om zich even terug te trekken en op een kled een boekje te lezen of rustig toe te kijken naar de spelende kinderen om zich heen.

Op een aantal locaties kunnen we gebruik maken van de gymzaal/het spellokaal van de school. Incidenteel maakt de voorschool een uitstapje buiten de locatie bijvoorbeeld een verkeerswandeling bij het thema Verkeer of naar de kinderboerderij bij het thema Lente (zie werkinstructie bij uitstapjes).

10. SIGNALLEN VAN OPVALLEND GEDRAG

Als pedagogisch medewerkers signalen in het gedrag en/of de ontwikkeling van peuters observeren waar zij zich zorgen over maken bespreken zij het concrete gedrag met de ouders en in de kindbespreking. Zij informeren de pedagogisch coördinator over de objectieve waarnemingen en vragen haar eventueel om extra te komen observeren. De waarneming uit de observatie wordt besproken met ouders en in samenspraak met ouders maakt het team een plan van aanpak voor deze peuter. Wij maken daarbij gebruik van de werkinstructie “Richtlijnen bij signalering en aanpak van opvallend gedrag” met bijbehorende Sociale Kaart van Delft. In het plan worden de geobserveerde signalen, de doelen die we willen bereiken om deze peuter te ondersteunen en verder te helpen in zijn/haar ontwikkeling en specifiek afspraken met ouders en eventuele hulpverleners vastgelegd. Als ouders toestemming geven wordt in overleg met de ouders de jeugdverpleegkundig en/of de arts geïnformeerd over het opgestelde plan. Het plan van aanpak wordt periodiek besproken om de voortgang van de peuter zo goed mogelijk in beeld te houden.

Als de voorschool de benodigde ondersteuning niet kan bieden worden de ouders verwezen naar een hulpverlenende organisatie specifiek voor het jonge kind zoals de Jeugd gezondheidszorg (JGZ) Integrale Vroeghulp of Delft Support.

In eerste instantie wordt aan ouders gevraagd of zij zelf willen aanmelden, als zij daar ondersteuning bij willen verwijzen wij hen naar de JGZ.

Het is een ingewikkeld proces om goed af te wegen wat een kind aan ondersteuning nodig heeft om zich optimaal te ontwikkelen en wat de groep, de pedagogisch medewerker of de organisatie kan bieden. Het is altijd belangrijk om de draagkracht en draaglast van de groep en het team in ogenschouw te nemen. Een grove vuistregel is dat de plaatsing wordt stopgezet als er sprake is van een onveilige situatie voor het kind zelf en/of andere kinderen.

Bij het observeren kan de pedagogisch medewerker gebruik maken van een aantal dimensies waarop peuters kunnen verschillen wat betreft de mate van probleemgedrag dan wel aanpassing aan dagelijkse situaties. In de KIIJK! observatie wordt gekeken naar de ontwikkelingsmijlpalen ten opzichte van de kalenderleeftijd en naar vijf dimensies in het gedrag:

- Agressief gedrag (fysiek gedrag)
- Futloos gedrag
- Teruggetrokken en/of verlegen gedrag
- Oppositioneel gedrag
- Problemen met (gebrek aan) aandacht en hyperactiviteit

Daar aan voorafgaand zijn de basiskenmerken en de betrokkenheid goed in beeld gebracht. Daarbij kan ook worden gekeken in welke situaties het gedrag voorkomt. Deze kunnen verwijzen naar wanneer en tegen wie of wat het probleemgedrag zich voordoet. Er kunnen drie situaties worden onderscheiden: de interactie met de pedagogisch medewerker, aanpassingsproblemen bij gestructureerd leren en problemen met groepsgenootjes.

Bij signalen die kunnen duiden op kindermishandeling raadplegen we het stappenplan (afwegingskader) van de Meldcode Kindermishandeling.

11. DE MEDEWERKERS

De directeur

De directeur is eindverantwoordelijk voor de gang van zaken op de voorscholen. Hoofdtaken vormen het waarborgen van de optimale kwaliteit van de zorg voor de kinderen door middel van het coachen en begeleiden van de pedagogisch medewerkers en het zorgdragen voor afstemming en coördinatie van de voorscholen onderling. De-directeur levert een zodanige bijdrage aan de beleidsvorming binnen de Delftse peuterspeelscholen, dat er sprake is van een optimale coördinatie, uniformiteit en herkenbaarheid van de Delftse Peuterspeelscholen.

De pedagogisch beleidsmedewerker/coach

De pedagogisch beleidsmedewerker/coach zorgt voor de coaching van de teams en de individuele pedagogisch medewerkers. Zij begeleidt de pedagogisch medewerkers en de tutoren bij het pedagogisch en didactisch handelen in de groep. Zij bezoekt met een vaste frequentie de voorscholen, maakt soms kort filmopnames ten behoeve van de inhoudelijke teambegeleiding. Deze inhoudelijke teambegeleiding is meestal gekoppeld aan het groepsbezoek. Met het gehele team wordt gesproken over de begeleiding van individuele peuters, de groep en het groepsklimaat. Op verzoek van de pedagogisch medewerker kan de pedagogisch beleidsmedewerker/coach individuele peuters of de voorschool extra komen observeren. Als in het gedrag of de ontwikkeling van een peuter signalen zijn waar de pedagogisch medewerkers vragen over hebben informeren zij ouders dat de pedagogisch bm/c in de groep komt om hun kind te observeren. Ouders worden dan ook uitgenodigd voor een extra gesprek. De pedagogisch beleidsmedewerker/coach verzorgt ook de voorschoolcoördinatoren (8x per jaar) overleggen waarin locaties vertegenwoordigd zijn en waarin pedagogisch- en beleidsmatige onderwerpen worden besproken. Eveneens verzorgt de pedagogisch beleidsmedewerker/coach aparte bijeenkomsten voor de tutoren. Hier wordt de inzet en de taken van de tutor besproken en worden ervaringen uitgewisseld.

De pedagogisch beleidsmedewerker/coach verzorgt trainingen voor (nieuwe) medewerkers (zie opleidingsplan) en zij ontwikkelt het pedagogisch beleid en zorgt voor de implementatie en bijstelling van het beleid.

Pedagogisch medewerkers

De pedagogisch medewerkers dragen zorg voor de dagelijkse opvang en verzorging van de kinderen. De pedagogisch medewerkers zetten zich actief in bij het volgen van datgene wat kinderen bezighoudt. Zij verdiepen zich hierin door te observeren en te documenteren en door het ontwikkelen van activiteiten.

Er wordt een pedagogisch klimaat gecreëerd waarin ieder kind zich veilig en vertrouwd voelt en waarin activiteiten worden aangeboden die aansluiten op de belevingswereld en de ontwikkeling van de peuter.

De pedagogisch medewerkers leveren een belangrijke bijdrage aan de implementatie van het pedagogisch beleid en de uitvoering en het onderhoud daarvan. Zij dragen zorg voor een pedagogisch klimaat en sfeer, die gericht is op het welzijn en de ontwikkeling van alle kinderen.

De beroepshouding van de pedagogisch medewerkers wordt gekenmerkt door de volgende aspecten:

- verzorging en begeleiding van ieder kind, rekening houdend met de ontwikkeling en behoeften van de peuter, cultuur, waarden, normen en gewoonten van het kind (en ouders/verzorgers)
- geheimhouding van vertrouwelijke informatie, die zij tijdens de uitoefening van haar beroep krijgt
- uitoefening van haar beroep op basis van deskundigheid en de grenzen van het beroep kennen
- medewerking aan de verwezenlijking en ontwikkeling van het algemeen- en pedagogisch beleid van de Delftse peuterspeelscholen
- bereidheid tot deelname aan deskundigheidsbevordering

Het team

Dagelijks zijn twee pedagogisch medewerkers verantwoordelijk voor de werkzaamheden in de groep. De pedagogisch medewerkers hebben naast de reguliere opleiding ook een opleiding gevolgd specifiek gericht op het VVE-programma waarmee zij werken. In het veiligheidsbeleid is beschreven hoe het 'vierogen principe' wordt uitgevoerd.

Elke team bestaat uit minimaal twee pedagogisch medewerkers, één van hen is opgeleid op hbo niveau en vervult de taak van voorschoolcoördinator. Zij heeft ook een voortrekkersrol in het implementeren en borgen van het beleid in de voorschool en brengt ook beleidsinitiatieven in tijdens het voorschoolcoördinatorenoverleg. Zij houdt het overzicht of alle taken en verantwoordelijkheden op de voorschool goed uitgevoerd kunnen worden.

Met de invoering van de nieuwe maatregel, op het versterken van de intensiteit en de kwaliteit van VE 2022, krijgt de voorschoolcoördinator in onze organisatie een groter rol in het op onderdelen vormgeven aan de kwaliteitsdoelen. Zij doet dit samen met de pedagogisch beleidsmedewerker/coach. De betrokkenheid bij het bewaken en ontwikkelen van kwaliteit wordt op deze manier een meer gedeelde en actievere verantwoordelijkheid. De zichtbaarheid van de in- en doorvoering van kwaliteitsontwikkeling zal groter worden met de voorschoolcoördinator als coach on the job in elk team binnen de organisatie (zie document "Coachingsplan").

Alle teamleden hebben dezelfde taken in de dagelijkse uitvoering van het werk op de voorschool, de observaties en registratie van de ontwikkeling en bijdrage aan de groepsplannen en het dagprogramma.

Wij werken met een mentorschap waarbij iedere peuter een 'mentor' heeft die 'verantwoordelijk' is voor de observatie en registratie van de ontwikkeling, het plannen en evalueren van de persoonlijke doelen voor een peuter en de 'ontwikkelings-volgesprekken' met ouders. Zij is de contactpersoon voor de ouder bij de kindgesprekken. In dagelijkse handelen en bij de breng- en haalmomenten draagt het hele team de verantwoordelijkheid voor de begeleiding van de peuter en zijn ouders. Een bijzondere taak in het team is gereserveerd voor de tutor die tenminste 2,5 dag aanwezig is op elke peutergroep ter versterking van de ontwikkeling van de individuele peuter.

De tutor

De tutor in de voorschool is een functie die op al onze locaties een plek heeft gekregen. De tutor is een professional die vanuit haar affiniteit met en kennis over de ontwikkeling van het jonge kind en VE peuters extra ondersteunings- en verrijkingsactiviteiten aanbiedt.

Zij kan adequaat de ontwikkelingsbehoeften van individuele peuters inschatten en hen individueel of in een kleine groep begeleiden. Zij biedt (VE) activiteiten aan die aansluiten bij de interesse en behoeften van het individuele kind en sluit aan bij de naaste zone van ontwikkeling van de peuter. De tutorcollega's stemmen af met de collega's van het team waarin zij werkzaam zijn om te komen tot eenduidige wijze van begeleiden van de peuters.

Werkoverleg

Op locatie vindt regelmatig overleg plaats met teamleden onderling; met het team en de directeur over onder meer locatie gebonden onderwerpen en met het team en de pedagogisch beleidsmedewerker/ coach over pedagogisch inhoudelijke zaken en de ontwikkeling van de peuters in de groep. Tevens houdt de directeur het team op de hoogte van ontwikkelingen binnen de Delftse peuterspeelscholen en de ontwikkelingen op het gebied van voorscholen/kinderopvang. Ook vindt regelmatig overleg plaats met de basisscholen waarmee wordt samengewerkt in het kader van de VVE, Brede school of IKC.

Het doel van het werkbezoek is leren van elkaar, door aandacht te hebben voor de competenties, ontstaat er bewustwording en mogelijkheid voor bewuster inzetten en/of uitbreiden van vaardigheden, kennis en houding. Het zorgt voor een frisse blik in je werk als professional en voor het werken aan kwaliteit in de organisatie.

Introductie nieuwe medewerkers

De Delftse peuterspeelscholen heeft een introductieplan voor nieuw personeel (zie groepsmap). Dit heeft tot doel de nieuwe medewerkers te informeren over de organisatie, de werkuitvoering en de manier waarop gehandeld wordt. Alle medewerkers van de Delftse peuterspeelscholen beschikken over een "Verklaring omtrent gedrag".

Deskundigheidsbevordering

De opleidingseisen van medewerkers, werkzaam in voorschool, zijn in de CAO Kinderopvang geregeld en de pedagogisch medewerkers voldoen aan de gestelde opleidingseisen. Voor de overige functies heeft de Delftse peuterspeelscholen de opleidingsvereisten vastgesteld in de betreffende functiebeschrijvingen. De Delftse peuterspeelscholen draagt zorg voor deskundigheidsbevordering van de medewerkers en maakt daarbij gebruik van (bij)scholing (zie Opleidingsbeleid):

1. interne cursussen of jaarlijkse intervisie gericht op een thema
2. interne studiedagen
3. voorschoolcoördinatoren overleg
4. workshops Taalladder
5. studiedagen samen met de basisschool waarmee wordt samengewerkt
6. externe activiteiten (o.a. KindVak, congres kinderopvang)
7. verplichte cursussen Kinder-EHBO en BHV
8. vakliteratuur (Kinderopvang, etc.)

12. SAMENWERKING MET ANDERE ORGANISATIES

Uit het kader van het Delftse manifest opvoeden en groeien

Bijna alle ouders maken zich weleens zorgen over het opgroeien of opvoeden van hun kind. Voor ouders die daarbij even een steuntje in de rug nodig hebben, hebben we in Delft een laagdrempelig en toegankelijk aanbod van opvoed- en opgroeiondersteuning. Deze ondersteuning is een vorm van universele preventie en is vrij toegankelijk voor alle ouders in Delft die hieraan behoefte hebben. Als ouders hun zorgen kunnen uiten op het moment dat ze (even) in de knel zitten, kunnen we mogelijk voorkomen dat problemen escaleren. Ouders krijgen advies en begeleiding, waardoor hun weerbaarheid toeneemt. Bovendien kunnen problemen die ouders ervaren waar nodig normaliseren, In Delft bieden o.a. onderstaande organisatie ondersteuning aan ouders en hun peuter:

De Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

De medewerkers van de JGZ zorgen voor de toeleiding naar de voorscholen en screenen de peuters of zij in aanmerking komen voor een VVE verwijzing. Een vaste jeugdverpleegkundige heeft structureel overleg met de pedagogisch medewerker(s) van de voorschool. Indien mogelijk is zij één keer per maand per groep aanwezig bij de spelinloop in de groepen om ouders te woord te kunnen staan over eventuele vragen in de ontwikkeling en opvoeding van hun peuters. Ook verzorgt zij een ouderbijeenkomst over een opvoedkundig onderwerp voor de ouders op de locatie als voldoende ouders daar interesse in hebben.

De basisscholen

Elke voorschool werkt samen met één of meerdere basisscholen om een doorgaande lijn voor de peuters te waarborgen. De doorgaande lijn heeft betrekking op het afstemmen van het pedagogisch- en didactische aanbod, de overdrachten en de oudercontacten/bijeenkomsten (zie procedure werkwijze voorschoolse educatie).

Openbare bibliotheek Delft (DOK)

De afdeling Taalladder verzorgt de boekencollectie in de groep en voorziet de voorscholen van themaboeken en praatplaten die aansluiten bij de Piramide thema's. Zij verzorgen voor vijf thema's ook de thematassen die uitgeleend worden aan ouders om samen met hun peuter te spelen met de materialen waarbij de woordenschat van het kind wordt verrijkt. Het DOK biedt twee keer per jaar een inhoudelijke workshop aan om de vaardigheden van de pedagogisch medewerkers op het gebied van interactief voorlezen en de ontluikende geletterdheid te vergroten.

Het DOK zorgt ook voor Taalvisite waarbij een vrijwilliger 15 weken in een gezin kan komen voorlezen om ouders te ondersteunen in het voorlezen aan hun peuter. De pedagogisch medewerkers melden in overleg met ouders de gezinnen aan die in aanmerking komen voor Taalvisite.

Samenspel

Bij Samenspel kunnen ouders met een dreumes/peuters komen spelen om de kinderen ervaring op te laten doen met het spelen in een groep met andere kinderen. De ouders kunnen vragen stellen aan elkaar en de aan de pedagogisch medewerker over spelen met hun kind en opvoedkundige vragen.

Homestart van Humanitas

Vrijwilligers van Homestart kunnen een jaar lang een dagdeel in de week in een gezin komen ondersteunen bij diverse hulpvragen van ouders. De ouder formuleert de vraag in samenspraak met de coördinator van Homestart. De ouders kunnen zichzelf aanmelden of de pedagogisch

medewerker kan de aanmelding verzorgen als ouders de Nederlandse taal niet voldoende beheersen.

Integrale Vroeghulp

Als er in de ontwikkeling en/of het gedrag van peuters signalen zijn die beter in kaart gebracht moeten worden dan kan deze vraag voorgelegd worden aan het team van Integrale Vroeghulp in samenwerking met de ouders. Bij voorkeur melden de ouders zichzelf aan.

Delft Support

Als ouders aangegeven dat zij graag ondersteuning in de opvoeding willen en deze vraag te complex is om te bespreken in het korte consult met de medewerker van de JGZ. Dan kan de JGZ hen verwijzen naar Delftsupport of ouders kunnen zelf contact opnemen met Delftsupport.

Daarnaast wordt er met toestemming van ouders samengewerkt met behandelaars van de peuter zoals logopedie, fysiotherapie, speltherapie.

Bijlage 1.

Berekening uren aanbod VE voor kinderen met een doelgroep indicatie.

Uitgangspunten:

- De voorscholen zijn 40 weken per jaar geopend → gemiddeld 3,33 weken per maand
- Tussen de 2 ½ jr. en 3 jr.+ 1 ½ mnd oud bezoeken de kinderen 10 uur of 10,5 uur per week de voorschool.
- Vanaf 3 jr.+ 1 ½ mnd oud komen doelgroep kinderen 20,5 uur per week.

Aanbod uren:

- tussen 2 ½ jr. en 3 jr.+ 1 ½ mnd oud: $7,5 \text{ maand} \times 3,33 \text{ weken} \times 10 \text{ uur} = 250 \text{ uur}$
of
 $7,5 \text{ maand} \times 3,33 \text{ weken} \times 10,5 \text{ uur} = 262 \text{ uur}$
- Vanaf 3 jr.+ 1 ½ mnd oud: $10,5 \text{ maand} \times 3,33 \text{ weken} \times 20,5 \text{ uur} = 717 \text{ uur}$

Totaal aanbod voor doelgroep peuters vanaf 2 ½ jr: $250 + 717 = 967 \text{ uur}$
of
 $262 + 717 = 979 \text{ uur}$